

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

14 декември 1995 година*

Дело С-312/93

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда, съгласно член 177 от Договора за ЕИО от страна на Cour d'Appel, Брюксел, (Кралство Белгия) в производството, висящо пред този съд между

Peterbroeck, Van Campenhout & Cie SCS

и

Белгийската държава

относно тълкуване на правото на Общността, свързано с правомощието на националния съд или трибунал да преценява по собствена инициатива въпроса дали, националното право е съвместимо с правото на Общността,

СЪДЪТ,

в състав: г-н G.C. Rodríguez Iglesias, председател, г-н C.N. Kakouris, г-н D.A.O. Edward, г-н J.-P. Puissochet и G. Hirsch (председатели на състав), г-н G.F. Mancini (докладчик), г-н F.A. Schockweiler, г-н J.C. Moitinho de Almeida, г-н P.J.G. Kapteyn, г-н C. Gulmann, г-н J.L. Murray, г-н P. Jann и г-н H. Ragnemalm, съдии,

генерален адвокат: г-н F.G. Jacobs,

секретари: г-н R. Grass, секретар, и г-н H.A. Rühl, главен администратор,

като взе предвид писмените становища, представени:

- за Peterbroeck, Van Campenhout & Cie SCS, от адв. P. van Ommeslaghe, адвокатска колегия Брюксел,

- за белгийското правителство, от г-н P. Duraу, помощник-съветник в Министерството на външните работи, в качеството на представител, и адв. B. van de Walle de Ghelcke, от адвокатска колегия Брюксел,

- за френското правителство, от г-жа C. de Salins, заместник-директор в Дирекцията по правни въпроси на Министерството на външните работи, и г-н H. Renié, секретар по външните работи в същата дирекция, в качеството на представител

- за Комисията на Европейските общности от г-н S. van Raepenbusch, от нейната правна служба, в качеството на представител,

като взе предвид доклада от съдебното заседание,

* Език на производството: френски.

като взе предвид устните становища на Peterbroeck, Van Campenhout & Cie SCS, за което се явява адв. V. Piessevaux, от адвокатска колегия Брюксел, белгийското правителство, за което се явява г-н P. Duray и B. van de Walle de Ghelcke, френското правителство, за което се явява г-н H. Renié, и Комисията, за която се явява г-н S. van Raerenbusch, на съдебното заседание на 16 март 1994 г.,

като взе предвид становището на генералния адвокат на заседанието на 4 май 1994 г.,

като взе предвид Определението от 13 декември 1994 г. за възобновяване на устната процедура,

след като изслуша устните становища на Peterbroeck, Van Campenhout & Cie SCS, за което се явява адв. P. van Ommeslaghe, белгийското правителство, за което се явява адв. B. van de Walle de Ghelcke, германското правителство, за което се явява г-н G. Thiele, Assesor във Федералното министерство за икономическо сътрудничество и развитие, в качеството на представител, гръцкото правителство, за което се явява г-н V. Koutoulaimos, помощник юридически съветник в Държавния правен съвет, в качеството на представител, испанското правителство, за което се явява г-н A. Navarro González, генерален директор за правна и институционална координация на Общността, г-жа R. Silva de Lapuerta и G. Calvo Díaz, Abogados del Estado, от Държавната правна служба, в качеството на представител, френското правителство, за което се явява г-н H. Renié и С. Chavance, секретар по външните работи в Дирекцията по външните работи в Министерството на външните работи, в качеството на представител, и Комисията, представлявана от г-н C.W.A. Timmermans, заместник генерален директор на Правната служба, на съдебното заседание на 4 април 1995 г.,

като взе предвид заключението на генералния адвокат от съдебното заседание на 15 юни 1995 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Решение от 28 май 1993 г., получено в Съда на 10 юни 1993 г., Cour d'Appel (Апелативният съд), Брюксел, е поставил, по силата на член 177 от Договора за ЕИО, преюдициален въпрос до Съда относно тълкуването на правото на Общността, свързано с правомощието на националния съд да преценява по собствена инициатива въпроса, дали националното законодателство е съвместимо с правото на Общността.

2. Въпросът е бил повдигнат в хода на производството между белгийско партньорство с ограничена отговорност, Peterbroeck, Van Campenhout & Cie (по-нататък „Peterbroeck”) и белгийската държава относно приложимата ставка на данъка спрямо лица, които не пребивават трайно.

3. През данъчната 1974 г. нидерландската дружество Continentale & Britse Trust BV (по-нататък „CBT”) е получила от Peterbroeck приход за активно партньорство от 6 749 112 BFR. Когато CBT е била обложена с данък спрямо лицата, които не пребивават трайно, по отношение на 1975 г. на данъчна оценка, Peterbroeck, в качеството на законен

представител на СВТ в Белгия, е завело жалби на 22 юли 1976 г. и на 24 януари 1978 г. пред регионалния директор на преките вноски (по-нататък „директора“).

4. След като повечето от тези жалби са били отхвърлени от директора на 23 август 1979 г., Peterbroeck, действащ от собствено име и, доколкото това е необходимо, от името на СВТ, е завел дело пред Cour d'Appel, Брюксел, на 8 октомври 1979 г. При настоящото състояние на главното дело, единственият висящ въпрос е ставката на данъка, приложим към приходите, спечелени от СВТ, която директорът е определил на 44, 9 %, докато ако доходите бяха спечелени от белгийска дружество, ставката не би превишавала 42 %.

5. Едва пред Cour d'Appel, Peterbroeck за първи път е предявил аргумента, че прилагането към дружество със седалище в Нидерландия на ставка, по-висока, отколкото приложимата към белгийското дружество, представлява препятствие пред свободата на установяване, забранено от член 52 от Договора за ЕИО.

6. Белгийската държава е заявила, че този аргумент представлява ново правно твърдение, което е недопустимо, тъй като е повдигнато извън сроковете, предвидени в съвместното действие на разпоредбите на член 278, параграф 2, член 279, параграф 2 и член 282 от Code des impôts sur les revenus (Кодекса за данък върху доходите, по-нататък „CIR“), във версията, приложима към момента на събитията по главното дело. Според тези разпоредби, правни твърдения, които не са били повдигнати в жалбата, нито разгледани от директора по негова собствена инициатива, могат да бъдат повдигнати от ищеца или с жалбата или с документа за обжалване или с писмено известие до секретариата на Cour d'Appel в шестдесет дневен срок от подаването от директора на заверено действително копие на оспорваното решение заедно с цялата преписка, свързана с възражението на данъкоплатеца. Видно е, че съгласно белгийската съдебна практика за целите на упоменатите по-горе разпоредби едно правно твърдение е ново, ако с него се поставя за първи път въпрос, чийто предмет, естество или правно основание се различава от тези, предявени вече пред директора.

7. The Cour d'Appel е преценил, че повдигането на член 52 от Договора като основание за обжалване за първи път пред него представлява ново правно твърдение по смисъла на съответните разпоредби на CIR. Той също така е преценил, че тези разпоредби възпрепятстват Съда да повдигне по собствена инициатива въпроса, който данъкоплатецът вече не може да повдигне пред него. Той обаче е констатирал, че прилагането на тези процесуални правила би го лишило от правомощието му да проверява въпроса, дали националното законодателство е съвместимо с правото на Общността, и ограничило възможността, с която той разполага по силата на член 177 от Договора да иска от Съда на ЕО преюдициално решение по въпрос за тълкуване на правото на Общността.

8. Cour d'Appel е констатирал по-нататък, че макар въпросните процедурни правила да се прилагат към повечето правни твърдения, основани на местното право, белгийската съдебна практика допуска изключения за правни твърдения относно нарушение на ограничен брой принципи на местното право, по-специално по отношение на погасяването на правото за събиране на данък и силата на *res judicata*.

9. На последно място, той се позовава на съдебната практика на този Съд, която изисква националните съдилища и трибуналите да осигуряват правната защита,

предоставена на лицата по силата на прякото действие на правото на Общността, и която възлага на националните съдилища и трибунали правомощието да направят всичко възможно за отмяна на националните разпоредби, които могат да възпрепятстват пълното действие на правото на Общността.

10. С оглед на упоменатото по-горе, Cour d'Appel, Брюксел, е решил да спре производството и да отнесе следния въпрос до Съда на ЕО за преюдициално решение:

„Следва ли правото на Общността да бъде тълкувано в смисъл, че национален съд, който разглежда спор относно правото на Общността, да не приложи разпоредба на националното законодателство, която според него поставя правомощието на националния съд да прилага правото на Общността, което той е призван да защитава, под условие за изрично позоваване от страна на ищеца по делото в кратък срок, който обаче не се прилага към искове на основата на нарушение на – макар и ограничен – брой принципи на националното законодателство, по-специално на погасяването на правото за налагане на данъци извън определен срок и на силата на *res judicata*?”

11. Като се вземат предвид фактите по делото пред националния съд, както са изложени в решението за сезиране, този съд по същество иска да установи, първо, дали правото на Общността изключва прилагането на вътрешна процесуална норма, чието действие при процесуални обстоятелства, като тези по главното дело, възпрепятства националния съд, сезиран по въпрос, попадащ в рамките на неговите правомощия, да разглежда по собствена инициатива въпроса, дали мярка от националното законодателство е съвместима с разпоредба на правото на Общността, когато участникът в спора не се е позовал на последната разпоредба в определен срок. Второ, националният съд пита, дали правото на Общността изключва прилагането на такава норма, когато тя позволява изключения по отношение на някои искове, основани на принципи на вътрешното право.

По първата част на въпроса

12. По отношение на първата част на въпроса, преформулирана по такъв начин, Съдът трайно е постановявал, че по силата на принципа на сътрудничеството, предвиден в член 5 от Договора, държавите-членки са длъжни да осигурят защитата на правата, която произтича за лицата от прякото действие на правото на Общността. При отсъствието на правила на Общността, които да регулират даден въпрос, вътрешната правна система на всяка държава-членка е длъжна да определи съдилища и трибунали, които да бъдат компетентни и да предвиди подробните процесуални правила, които да регулират исковете за защита на правата, които произтичат от прякото действие на правото на Общността. Независимо от това, такива правила не могат да бъдат по-неблагоприятни, отколкото тези, които регулират подобни местни искове, нито могат да водят до практическа невъзможност или изключителни затруднения при упражняването на правата, предоставени от правото на Общността (вж., по-специално, Решения от 16 декември 1976 г., Rewe, 33/76, Recueil стр. 1989, точка 5, и Cornet, 45/76, Recueil стр. 2043, точка от 12 до 16 от 27 февруари 1980 г., Just, 68/79, Recueil стр. 501, точка 25 от 9 ноември 1983 г., San Giorgio, 199/82, Recueil стр. 3595, точка 14 от 25 февруари 1988 г., Bianco и Girard, 331/85, 376/85 и 378/85, Recueil стр. 1099, точка 12 от 24 март 1988 г., Commission/Italie, 104/86, Recueil стр. 1799, точка 7 от 14 юли 1988 г., Jeunehomme и EGI, 123/87 и 330/87, Recueil стр. 4517, точка 17 от 9 юни 1992 г.,

Commission/Espagne, C-96/91, Recueil стр. 1-3789, точка 12, и от 19 ноември 1991 г., Francovich т.н., C-6/90 и C-9/90, Recueil стр. 1-5357, точка 43).

13. Съдът също така е постановил, че норма от националното законодателство, която възпрепятства спазването на процедурата, предвидена в член 177 от Договора, не следва да бъде прилагана (вж. Решението от 16 януари 1974 г., Rheinmühlen, 166/73, Recueil стр. 33, точки 2 и 3).

14. За целите на прилагането на тези принципи, всеки случай, в който възниква въпросът, дали национална процесуална разпоредба не води до невъзможност за или до изключителни затруднения при прилагането на правото на Общността, следва да бъде анализирано с оглед на ролята на тази разпоредба в производството, нейното разгръщане и специалните ѝ характеристики, разглеждани като цяло, пред различните национални инстанции. Като се има предвид този анализ трябва да бъдат взети предвид основните принципи на вътрешната съдебна система, като например: гарантирането на правото на защита, принципа на правната сигурност и правилното протичане на процесуалните действия.

15. В дадения случай, според разпоредбите на вътрешното законодателство, правният субект не може да отнесе пред Cour d'Appel с нова жалба след изтичането на срок от шестдесет дни от подаването от страна на директора на заверено действително копие на оспорваното решение.

16. Макар че сам по себе си шестдесет дневен срок, наложен на правен субект, не буди възражения, следва да бъдат подчертани специалните характеристики на въпросната процедура.

17. Преди всичко, Cour d'Appel е първият съд, който може да отправя искане до Съда на ЕО, тъй като директорът, пред който се извършва първоинстанционното производство, е член на данъчните власти и следователно не е съд или трибунал по смисъла на член 177 от Договора (вж. в този смисъл Решението 30 март 1993 г., Corbiau, C-24/92, Recueil стр. 1-1277).

18. Второ, срокът, чието изтичане възпрепятства разглеждането от страна на Cour d'Appel по собствена инициатива на съвместимостта на мярка от вътрешното законодателство с правото на Общността, започва да тече от момента, в който директорът подава заверено действително копие на оспорваното решение. Това означава в настоящия случай, че срокът, през който могат да бъдат повдигнати нови правни твърдения от страна на жалбоподателя, е изтекъл към момента, в който Cour d'Appel е провел заседанието по делото, като по такъв начин Cour d'Appel не е разполагал с възможността да разгледа въпроса за съвместимостта.

19. Трето, видно е, че никой друг съд или трибунал в последващи производства не може по собствена инициатива да разглежда въпроса за съвместимостта на национална мярка с правото на Общността.

20. Последно, видно е, че невъзможността на националните съдилища или трибунали да повдигат по собствена инициатива въпроси на правото на Общността не може да

бъде основателно оправдана с принципи, като изискване за правна сигурност или правилно провеждане на процесуалните действия.

21. Следователно отговорът на въпроса, повдигнат от Cour d'Appel, Брюксел, трябва да бъде, че правото на Общността изключва прилагането на вътрешна процесуална норма, чието действие при процесуални обстоятелства като тези по главното дело, възпрепятства националния съд, сезиран по въпрос, който попада в неговата компетенция, да разглежда по собствена инициатива въпроса, дали мярка от вътрешното законодателство е съвместима с правото на Общността, когато ищецът не се е позовал на последната разпоредба в рамките на определен срок.

По втората част на въпроса

22. С оглед на упоменатото по-горе, не е необходимо да се разглежда втората част на въпроса, както той беше преформулиран по-горе.

По съдебните разноски

23. Разноските, направени от германското, гръцкото, испанското и френското правителство и от Комисията на Европейските общности, които представиха становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпроса, отправен до него от Cour d'Appel, Брюксел, с Решение от 28 май 1993 г., реши:

Правото на Общността изключва прилагането на вътрешна процесуална норма, чието действие при процесуални обстоятелства като тези по главното дело, възпрепятства националния съд, сезиран по въпрос, който попада в неговата компетенция, да разглежда по собствена инициатива въпроса, дали мярка от вътрешното законодателство е съвместима с правото на Общността, когато правния субект не се е позовал на последната разпоредба в рамките на определен срок.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 14 декември 1995 година.

Подписи